

گورخانه‌ای برای بوریس داویدویچ

(هفت گفتار از یک سرگذشت مشترک)

نام اصلی کتاب

GROBNICA ZA BORISA DAVIDOVIČA

نویسنده: دانیلو کیش

برگردان از زبان صربی: ابتهاج نوایی

Kiš, Danilo

کیش، دانیلو، ۱۹۳۵ - ۱۹۸۹ م.

گورخانه‌ای برای بوریس داویدوویچ (هفت گفتار از یک سرگذشت مشترک) / نویسنده دانیلو کیش؛ برگردان از زبان صربی ابتهاج نوایی؛ ویراستار محمدرضا پورجعفری. تهران: کتاب نشر نیکا، ۱۳۹۳.

ISBN: 978-600-7567-01-2

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

A tomb for Boris Davidovich, 2001

عنوان اصلی:

داستان‌های صربی - قرن ۲۰ م. نوایی، ابتهاج، ۱۳۴۴ - مترجم. پورجعفری، محمدرضا، ۱۳۲۴ - ویراستار

۸۹۱/۸۲۳۵۴

۹بگ ۱۴۱۹/۲۷/ PG

۱۳۹۳

۳۵۹۰۹۰۶

کتابخانه ملی ایران

گورخانه‌ای برای بوریس داویدوویچ

نویسنده: دانیلو کیش

برگردان از زبان صربی: ابتهاج نوایی

ویراستار: محمدرضا پورجعفری

نوبت چاپ: اول، تاریخ چاپ: ۱۳۹۳

تیراژ: ۶۰۰ جلد، قیمت: ۱۷۵۰۰ تومان

نظارت چاپ: هادی رضامند

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۶۷-۰۱-۲

کلیه حقوق محفوظ است.

خیابان شهید کلاهدوز، خیابان مطهری،

کوچه اعزازی غربی، پلاک ۱۴

تلفن: ۲۲۵۴۹۷۱۲

nikapub@gmail.com

مرکز بخش: ۶۶۴۰۴۵۳۲

کتابخانه ملی ایران

چند نکته:

- فقط زیرنویس های ستاره دار متعلق به نسخه ی اصلی کتاب و نویسنده ی آن است.
- بقیه ی زیرنویس ها توضیح مترجم است.
- نام های واقعی دارای زیرنویس هستند. بیشتر نام های غیرواقعی زیرنویس ندارند.
- از خانم تاتیانا پایچ و وکیچ (Tatjana Paić-Vukić) و آقای میلینکو یرگوویچ (Miljenko Jergović) برای راهنمایی هایشان سپاسگزاری می کنم.
- این ترجمه را به کسانی تقدیم می کنم که تاریخ نتوانسته است آنها را به خاطر بسپارد.

فهرست

۹	مقدمه
۱۷	دشنه‌ای با دسته‌ای از چوب رُز
۳۵	ماده‌ای که خوکچه‌های خود را می‌خورد
۵۱	شیرهای ساختگی
۸۱	چرخش جادویی ورق‌ها
۱۰۷	گورخانه‌ای برای پوریس داویدویچ
۱۵۵	سگها و کتاب‌ها
۱۷۵	زندگینامه‌ی کوتاه آ. آ. دارملاتف

www.ketaboo.ir

مقدمه

پراوازه‌ترین کتاب دانیلو کیش یعنی گورخانه‌ای برای بوریس داویدوویچ را در دست دارید که به‌بیشتر زبان‌های دنیا برگردانده شده‌است و برخی از مشهورترین نویسندگان جهانی مانند میلان کوندرا، یوسیف برودسکی، جورج کانرد، پتر استرخازی و ویلیام ولمن در باره‌ی آن نوشته‌اند. این کتاب باعث یکی از بزرگترین مجادلات در ادبیات معاصر صرب شد و به همین سبب نویسنده‌ی آن را وادار کرد تا کتاب مهم دیگری به نام درس کالبدشناسی درباره‌ی آن بنویسد.

این مجموعه داستان دارای زیرنام ویژه‌ای است: «هفت گفتار از یک سرگذشت مشترک» زیرا دانیلو کیش با نگاهی نو به موضوعی می‌نگرد که به او نزدیک است یعنی موضوع قربانیان نیروهای فشار کورکورانه. هر هفت داستان به سبک ادبی مستندنویسی نوشته شده‌اند و هفت - زندگینامه را همراه با مستندات (راستین و دروغین) از قبیل مدارک نوشتاری، روایت‌ها، شهادت‌ها، عکس‌ها، دفترهای خاطرات، گاه‌نگارها، صورت جلسه‌ها، مدارک بازجویی، نقل قول‌ها و کتاب‌ها و نویسنده‌های مرجع به خواننده ارائه می‌دهند ولی همین مستندات در این هفت داستان، خود را به شکل داستان خیالی یک واقعیت مشخص نشان می‌دهند. داستان‌های مجموعه، به مهندسی انقلابیون، پلیس‌ها، اراذل، شاعرها، مرتد‌ها، خان‌ها، اسرا، تروتسکیست‌ها، پزشک‌ها، مدیرها، نگهبان‌ها، کارمندان و بازجو‌هایی اشاره دارد که با تاریخ یکسانی به هم پیوند خورده‌اند یعنی تاریخ شرارت.

داستان‌های کتاب گورخانه‌ای برای بوریس داویدوویچ از سویی

درگستره‌ای از برخورد واقعیت‌ها و خیالات نوشته شده‌اند و از سویی دیگر پیامد آمیزه‌ای از واقعیات بی‌رحم تاریخی و نوعی از داستان‌سرایی هستند که زنده شدن واقعه را به خیالبافی خواننده واگذار می‌کند.

هفت داستان این کتاب سرگذشت قربانیان اردوگاه‌های کار اجباری در شوروی سابق را شرح می‌دهند و داستان بزرگ‌تری را پدید می‌آورند که به تجربه‌ی تلخ زندگی تحت عقاید تمامیت‌خواهانه در نیمه‌ی دوم سده‌ی بیست اشاره دارد. قهرمانان این کتاب کسانی‌اند که حکومت تمامیت‌خواه آنها را سربه نیست کرده‌است و سرگذشت‌شان به‌رشته‌ای از رویدادهای تاریخی مبدل شده که در بوران زندگی گم شده‌اند.

براین اساس گورخانه‌ای برای بوریس داویدویچ رمان تاریخی هم هست؛ زیرا نویسنده برای ساختن داستان‌ها از رویدادهای تاریخی جنگها و انقلاب‌های اروپا در دهه‌های سی، چهل و پنجاه سده‌ی بیستم میلادی استفاده می‌کند البته جز داستان سنگها و کتاب‌ها که به سال ۱۳۳۰ میلادی و پس از آن مربوط است. اما، دانیلو کیش با ظرافت ویژه‌ای حتا همین داستان را نیز به دوران معاصر ربط داده‌است و برای کسانی که این ارتباط را نمی‌بینند در کتاب درس کالبدشناسی می‌گوید: اگر درست ششصد سال به سال ۱۳۳۰ اضافه کنیم شباهت‌های روشنی پدیدار می‌شوند. مثلاً ژان گیی که به «مرد آهنی» معروف است به آسانی می‌تواند به «مرد پولادی» تبدیل شود یعنی استالین. (استال به زبان روسی یعنی پولاد و استالینی یعنی پولادی - توضیح مترجم).

کشف دیگر تشابهات اسمی، زمانی، محتوایی، تاریخی و ... به خواننده واگذار می‌شود.

در یکی از داستان‌های این کتاب می‌خوانیم: یونانی‌های قدیم رسم شایسته‌ای داشتند: برای کسانی که در آتش سوخته‌اند، برای کسانی که دهانه‌ی آتشفشان آنها را بلعیده‌است، برای کسانی که گدازه‌های آتشفشانی روی آنها را پوشانده‌است، برای کسانی که حیوانات درنده آنها را تکه‌تکه کرده‌اند یا طعمه‌ی کوسه‌های گرسنه شده‌اند، برای کسانی که لاشخورها دو بیابان‌ها آنها را تکه‌تکه کرده‌اند، در موطن‌شان کُتافه یا قبرهای خالی درست می‌کردند زیرا معتقد بودند بدن از آتش، آب یا خاک درست شده‌است ولی روح، هم آغاز است و هم فرجام، بنابراین بایستی برای روح یادبوم بنا کرد.

گورخانه‌ای برای بوریس داویدوویچ، کُتافه‌ای مدرن را برای قربانیان استالینسم و دیگر ساختارهای تمامیت‌خواه به نمایش می‌گذارد. این کتاب، گورگاهی برای خاطره، جسم، آب، آتش، خاک، روح، آغاز و فرجام همه‌ی کسانی است که تاریخ نتوانسته‌است از آنها حفاظت کند.

ابتهاج نوایی

۱۳۹۳ - زاگرب